

REDACTOR

DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOSMANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unirea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 90 Lei

Pe 6 luni . . . 45 Lei

Pe 3 luni . . . 24 Lei

Numărul 2 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Sărbătoarea Unirii.

Importanța adunării dela Alba-Iulia — Rolul Blajului în pregătirea marilor
evenimente de ieri — Ce se așteaptă în viitor dela Blaj.

Atmosfera de curată însuflețire și înalt patriotism care a stăpânit Blajul la sfârșitul anului 1918, a făcut și din aniversara de 5 ani a acelor zile mărețe o adevărată sărbătoare.

Era însă și firesc, ca Blajul care și în ani trecuți și-a adus aminte cu multă evlavie de ziua memorabilă a înfăptuirii unității naționale, să nu scape nici acest prilej, când, pe urma unei superioare înțelegeri a situației, Ardealul întreg venea acuma, la inițiativa Asociației noastre, să se încălzească de memoria zilei de 1 Decembrie 1918, aducând tributul său de recunoștință celor care au contribuit la înscrierea acestei zile de glorie în istoria neamului nostru. Sărbătoarea de acum a Blajului nostru bisericesc și școlar stă cu cinste alături de aceea a oricărui alt centru și dacă acest praznic național a putut să aibă aiurea cadre mai impunătoare, căldura și entuziasmul nu credem să fi fost mai mare în alte părți ale țării.

Faptul acesta, precum și împrejurarea, că dorim să dăm cuvântului răspicat al profesorului Ștefan Pop atenția cuvenită, ne îndeamnă să înregistrăm chiar la acest loc momentele mai importante ale serbării.

In fața catedralei.

După liturgia solemnă, slujită în sobor de reprezentanții școlilor noastre, la care au participat toate autoritățile locale, publicul întreg s'a postat în fața catedralei, făcând să răsună toată piața marelui episcop-mucenic Inocențiu și Blajul întreg de puterea cântecului înfrățitor „Trăiască Regele“.

A urmat apoi discursul avântat al profesorului Augustin Popa, care asemănând viața neamului nostru din părțile acestea unui »râu de munte, care ținește deodată, în unde mari, din păretele de stâncă«, vede în ziua de 1 Dec. 1918 »clipa fermecată, când puterea noastră de viață a sfârșit cel din urmă zăgaz, cea din urmă stâncă ce ne ținea încătușați. Ca și râul de sub munte, sufletul neamului nostru s'a scaldat atunci întâia dată în searele libertății depline, luând în stăpânire, oa un adevărat biritor, văile înflorite ale Ardealului nostru«. Schițând apoi în minunate colori sbuciumul lung al vremii trăite »sub pământ« și lupta grea ce-a trebuit să poarte până a ajuns »să sfârșească, bucată cu bucată, stâncile dușmane, cari îi tăiau alvia și-i împrăștia apele«, d. Popa aduce un duios omagiu miilor și milioanele de inimi, cari »au plâns, au muncit și s'au stins« pentru ca noi să ne putem bucura de mărita ziua a învierii. Mormintele lor »sămânate din hotare în hotare«, ne dau cuvânt să spunem, că »nu numai huma roditoare este a noastră, ci tot pământul până în zdâncurile lui, unde dorm și

veghează pe veci străbunii noștri eroi«. Pilda vieții lor ne este un puternic îndemn, pentru că ceea ce ei ne-au câștigat cu jertfe atât de cumplite, noi să păstrăm și întărim prin muncă fără de preget și cu încredere în viitorul ce ne așteaptă.

Plină de sfântă însuflețire și ca o juruință, că vrea să urmeze faptele glorioase ale străbu-

Șezătoarea festivă de după masă.

Blajul întreg și multă lume din jur a participat după masă la șezătoarea aranjată de despărțământul Asociației, inaugurată tot cu »Imnul regal«, cântat de corul mixt al celor două licee, care — alături de corul școlii normale și acela al seminarului teologic — a dat o întreagă serie de puncte bine reușite ale programului.

Cuvântul dlui Ștefan Pop.

Profesor de istorie, păr. Ștefan Pop face o analiză pragmatică, a marelui eveniment dela 1 Decembrie 1918, care »pecetluște pentru totdeauna valoarea însușirilor superioare ale neamului«, arătând că el este »o manifestare sintetică . . . a unui proces îndelungat, a unui proces de evoluție conștientă, a puternicelor lupte politice pornite la începutul veacului al XVIII-lea de Inocențiu M. Klein și codificate, definitiv, în rezoluția dela Alba Iulia«.

Ocupându-se apoi de această rezoluție, despre care crede că ea »trebuie să primeze, în chip fatal, între principiile conducătoare ale noiei vieți publice românești«, arată că ea nu este »expresiunea necesităților regionale ale unei provincii, ci însași expresiunea întregului suflet românesc, cum s'a formulat în cursul vremurilor«.

După diferite dovezi, pe cari le invoacă în sprijinul acestei aserțiuni, d. Pop insistă în chip special asupra momentelor cari au contribuit la evoluția sentimentului național, spunând în această ordine de idei următoarele:

»Românismul național ce începuse a se manifesta în mod conștient, ca factor literar, în literatura veacurilor XVI—XVII, chiar în pragul marilor prefaceri în gândirea și simțirea Apusului... este gonit pare-că de spiritul vremii. Cele două țărișoare românești se coboară adânc în domniile fanariote, cari... au avut urmări din cele mai dezastruoase pentru viața sufletească a Românilor, urmări cari se mai resimt și azi...«

»Dar sentinela din Răsărit a Apusului trebuia să-și împlinească chemarea de-a da lumină deplină în jurul său și atunci geniul cel bun al neamului, necesitatea istorică de-a se afirma încă odată, acum a doua oră, valoarea

nilor, mulțimea a cântat apoi »Deșteaptă-te Române«, trecând în sunet de fanfară dealungul străzilor împodobite din greu cu mândrul nostru tricolor.

Defilarea de pe străzi s'a terminat cu o manifestație de simpatie față de păr. mitropolit Vasile, care în 1918 a prezidat cu atâta inimă mișcările românești ale Blajului nostru. La ovațiile ce i-s'au făcut, I. Preasfințitul a răspuns cu multă căldură, îndemnând tinerimea școlară să fie stăpânită mereu de aceleași sentimente românești, cari au animat totdeauna pe dascălii și elevii Blajului. Păstrând acest credeu, putem fi siguri că țara și neamul vor merge înainte.

»Românilor ardeleni, a provocat în sânul Românilor de dincoace de munți *vestitul act al Unirii religioase cu Roma*. Evenimentul capital, scrie d. Alexandru Lăpedatu (Istoriografie ardeleană română p. 8), cu urmări norocite pentru prefacerea în mai bine și dezvoltarea în folosul general a vieții culturale și, prin aceasta, a celei politice, din trecutul Românilor »trăitori peste Carpați — pentru toți Români, adăugăm noi — a fost, fără îndoială, unirea unei însemnate părți a lor cu biserica Romei«. Și nu poate fi o banalitate aprecierea la justă valoare a actului acestuia, care ne-a dat *conștiința conștientă* a drepturilor vecinice pe plăsurile acestea, unde ne-am format ca neam și am trăit în robie seculară.

»Actul unirii religioase din Ardeal a fost de-o bogăție împărătească în urmările sale politice și culturale. *Renașterea națională a neamului românesc se datorește fără nici o rezervă urmărilor bune ale acestui act istoric*. Nu putem a susține, că veni-va vremea, și azi încă nu este, când patimile ce ne frământă acum se vor domoli, și se va recunoaște, că cea dintâi poartă ce ni s'a deschis către Apusul strălucitor de lumină și umanism, s'a deschis prin unirea cu Roma și că prin aceasta s'a salvat neamul românesc...«

»Noua conștiință politică națională, activă și luptătoare a poporului român de peste munți (din Ardeal) din ultimele decenii ale soc. XVIII, trebuie privită, spune același istoric, — ca una din cele mai însemnate manifestații istorice ale neamului nostru«. Ca o urmare a noiei situații, în cadrele bisericii unite s'a afirmat mai întâiu' cererea vie și nerăbdătoare a drepturilor politice a Românilor transilvăneni. »Cum aceste drepturi, s'au impus opiniei publice din Transilvania prin lupta până la jertfa alui Inocențiu M. Klein, în Transilvania veacului al XVIII-lea se pornește o mișcare politică în sens național fără păreche în istoria neamului până la această epocă! Acțiunea politică a Românilor de aici a avut darul de a provoca în sânul conlocuitorilor noștri — elemente feudale-parazitare — o reacțiune cruntă, o pornire nebună împotriva noastră. *Supplex libellus* a avut darul să provoace o polemică

»aprinșă între învățații neamului nostru și cei »ai elementelor dominante.

»Scrisul românesc a avut norocul să ră- »mână biruitor, iar spiritul aprig de luptă pentru »neam și limbă, prin graiul apostolilor ardeleni, »trece peste munți... Dela 1821 înainte aportul »național ce-l dă Transilvania celorlalte provincii »românești este considerabil, — și — fără nici »o rezervă se poate susține, că la marile acte »politice din epoca Unirii Principatelor, a con- »tribuit foarte mult naționalismul dascălilor ardeleni trecuți în Principate.

Di Ștefan Pop arată apoi aportul ce l-a »dat, în timpul din urmă, pentru înfăptuirea uni- »tății naționale, țara liberă de peste munți, în- »cheiând cu profeticele cuvinte ale regretatului istoric D. Onciul, că după ce neamul românesc este într-o dezvoltare ascendentă, »trebuie să avem credință tare în Steaua neamului. Cu necesitate istorică ea ne va conduce la îndeplinirea menirii noastre între popoare.

Conferența dlui Caracosta.

O minunată conferență ne-a ținut cu acest prilej d. Caracosta dela universitatea din București despre »*Sentimentul religios în poezia română*». Trimis anume pentru a contribui la măreția serbărilor, ilustrul conferențiar, care încă a avut cuvinte pline de căldură pentru opera din trecut și cea care se așteaptă pentru viitor, a Blajului nostru, ne-a desvilit religiositatea poporului român așa cum se reoglindește ea în poezia lui poporană și cultă. În aceasta din urma, cu deosebire, ea nu stăpânește prea mult și dacă sentimentul religios este totuși, cum atât de frumos a spus-o d. Caracosta, de-o importanță covârșitoare în viața oricărui neam, să sperăm, că pe viitor — poate chiar prin contribuțiile ce-i vor putea veni din opera viitoare a Blajului — poezia română va fi mai bogată în exprimarea acestui sentiment.

Pentru luminoasa expunere și bunele sale indemnuri, conferențiarul a fost răsplătit cu aplauze puternice și îndelung repetate.

Alte puncte ale programului.

Vechea cunoștință a șezătorilor de acest fel, d. *Alexandru Lupeanu-Melin* ne-a citit apoi frumoase icoane trăite în zilele neuitate ale anului izbăvirii noastre naționale. Întâmplările mărunte și totuși atât de mărețe prin sufletul care a vibrat în fiecare din ele, dela noi și de aiurea, din întreg cuprinsul Ardealului, ne dau cu adevărat »povestea neamului nostru». Din aceste întâmplări — cari toate ar trebuie prinse din bună vreme în pagini cari să rămână —, se va putea ști odată »Cum s'a făcut România-mare în Ardeal».

O declamație potrivită a elevului Florea dela liceu a încheiat programul frumos al acestei șezători, care a făcut cinste despărțământului Asociației, care a pus-o la cale.

Fanfara pompierilor însoțită de ceice au ținut să încheie serbările cu o frumoasă manifestație cu torțe, a cutrierat apoi străzile Blajului, cântând cântece naționale.

Așa s'a serbat la noi 1 Decembrie 1923.

Pro memoria.

— În amintirea regretatului prepozit S. Pop Mateiu. —

Vestea morții tale, părinte Simeoane, a străbătut ca un fulger toate colțurile arhidiecezei, singur numai în mult iubita Ta comună natală, Șard, n'a putut străbate la timp — din vina funcționarilor străini ai poștei române — și așa Șardenii, cari Te-au iubit atât de mult, căci doară Tu le-ai fost fala și mândria lor, n'au putut fi prezenți la îngroparea Ta, ca să verse pe sicriul Tău lacrimi de durere și pioasă recunoștință. Abia a doua zi după îngroparea Ta: o delegație din Șard a putut pune, în numele poporului recunoscător, o cunună de flori naturale din Șard pe crucea mormântului Tău.

„Căzut-a cununa capului nostru”. Prin moartea Ta Șardenii pierd pe cel mai distins și valoros fiu al parohiei — pentru a căreia prosperare și înflorirea ai muncit și cruțat o viață întreagă.

Vestea morții Tale a umplut de adâncă jale și durere sufletele credincioșilor din iubita Ta comună natală, cari prin moartea Ta, și-au pierdut frumoasa cunună de laudă — ce-o au purtat cu mândrie —, dând Blajului un flu atât de vrednic, care treptat s'a înălțat până la înalta dignitate de prepozit și prelat papal.

În numele acestui popor credincios, vin — pe această cale — să-mi iau ultimul rămas bun dela trupul Tău rece — așezat în proaspăt mormânt — dela trupul, care, a purtat în sine un suflet atât de mare — jertitor de sine —, spre a lăsa în urma sa fundațiuni atât de însemnate, cari veacuri de-a rândul i-ți vor purta numele Tău neperitor.

Deosebită și rară dragoste ai dovedit față de biserica și școala din iubita Ta comună natală acărui lipsuri de nenumărați ani încoace, totdeauna le-ai acoperit cu drag, contribuind și la susținerea învățătorilor cu un ajutor anual permanent de 800 cor. iar ca viitorul acestor seumpe așezăminte culturale să fie asigurat, ai făcut dispozițiunea testamentară, ca: din venitele fundațiunii Tale, parohia Șard anual să se bucure de un ajutor de 2500.

Prin acest gest nobil, cu litere neșterse ți-ai gravat numele în sufletele credincioșilor din iubita Ta comună natală.

Numele marelui și ilustrului Patron și mare binefăcător Simeon Pop Mateiu, cu evlavie, pietate și reverință fiască i-l vor rosti din neam în neam generațiile parohienilor din Șard — rugând pe Dumnezeu milinelor, ca sufletului marelui Patron să-i facă parte cu dreptii.

Și acum rămas bun binefăcătorule, rămas bun drag părinte, rămas bun iubitul și'n veci neuitatul nostru Patron, lin fie somnul Tău și pomenirea Ta în veci binecuvântată.

Odihnește în pace!

Preotul Elie Magda.

Citiți și răspândiți:

□ „UNIREA!” □

□ □ Foiața „Unirii”. □ □

In serviciul adevărului.

Dintr'o altă cuvântare a profesorului gherlan *Dr. Titus Malaiu*, pentru școlile grănițerești ale Năsăudului, spusă la 13 Octombrie c., reținem următoarele părți:

Făcând legătura de idei cu frământările trecutului ajungem la dureroasa constatare, că grănițerimea de azi nu mai este adepta principiilor de ieri și între noi există desbinări regretabile. Azi noi grănițerii nu ne mai închinăm la altarul acelorasi credințe.

Se pot distinge bine trei grupări mari, a vizionarilor grănițeri, a banffyștilor și a etatiștilor.

1. În grupul vizionarilor se perindează umbrele anonime ale marilor mecenai, cari cu zimbetul însângerat pe buze au întemeiat această minune de instituții culturale din avutul lor economisit cu sacrificiul vieții pe câmpiile Europei. Aceștia astăzi zac sub glia rece și doar în formă de idealuri falfăie asupra noastră. E tabăra cruntă a eroilor altruismului.

Vizionarii strămoși fundatori pecetluiesc cu sânge un testament sacrosanct, prin care averea lor proprie, indiscutabilă și exclusivă, o destinează idealurilor culturii naționale. Pentruca acest act, zis „Instrument fundațional” să fie investit cu toate puterile unui act de valoare publică, vizionarii fundatori prin reprezentanți autorizați își pun pe testamentul lor iscăliturile proprii la 18 August 1865, și câștigă pe acelaș act semnătura Oficiolatului distric-tual din Năsăud la 26 Ianuarie 1866, clauza

Ordinariatului gr. cat. de Gherla la 10 Aprilie 1866, și sancțiunea împărătească prin deciziunea din 23 Martie 1871.

Răzământ pe momente cuprinse în parte și în cuvântarea dată în numerii trecuți, păr. Dr. Malaiu arată apoi luptele purtate de episcopia Gherlei și de întreagă suflarea grănițerească pentru păstrarea caracterului confesional menit acestor școli din partea fondatorilor. Atât biserica noastră cât și grănițerimea acelor vremuri, reprezentată în chip atât de vrednic prin avocații Danilă Lica și Gavril Manu, precum și de vicarul foraneu Dr. Ioan Pop, sunt în nota grupului vizionarilor fondatori. Luptele lor împotriva uneltirilor satrapului Banffy dela Bistrița merită a fi înscrise cu litere de aur în cătastihul faptelor mari ale neamului nostru de pe timpul robiei.

2. Și cu toate acestea, ce să vezi? Minunea veacului în care trăim! Astăzi grănițerii urmași ai falnicilor vizionari se conduc și la fondurile năsăudene și la regiunea silvică din Bistrița de statutele și regulamentele făcute de Banffy și soții lui de luptă destructivă pentru ființa noastră națională. Ce cruntă ironie a sortii! Avem între grănițerii de astăzi și o grupare a banffyștilor. Se vede lucrul, în așa măsură a prins putere asupra capului nostru monstruoșitatea născută din coapsele samavolnicului satrap prefect al Bistriței și comisar regal Banffy, încât nici azi nu ne putem smulge din țesătura sa de vrăjitoresc șovinism, precum musca nu se poate elibera din firele rociului de paijen. Jidovii în pustie au făcut revoltă împotriva lui Moisi, fiindcă — deși eliberați din jugul Egiptului, le păreatotuși rău după oalele cu carne și ceapă ce li dădea Faraon pe vremea robiei egiptene. Un fenomen analog găsim și la descendenții grănițerilor eroi.

Când s'au topit lanțurile robiei, în care

ne-au ținut încătușați Ungurii o mie de ani, comisia fondurilor grănițerești avea cuvântul într'o atmosferă de libertate. Ne așteptam pe dreptul cu toții că întâiul gest de conștiință grănițerească al zisei comisii va fie scuturarea jugului unguresc prin scoaterea din vigoare a statutelor banffyane. Cum era să nu așteptăm acest lucru, când statutele banffyane au ordonat distribuirea de burse pentru toți copiii străinilor unguri, nemți, jidovi ș. a. din cele 44 comune grănițerești, rupând astfel pecetea „Instrumentului fundațional”, care prevedea burse singur pentru urmașii legitimi ai grănițerilor fostului regiment al II-lea român, ca singurii proprietari ai fondului de stipendii! Cum să nu fi avut cuvânt întreagă suflarea grănițerească împotriva legilor banffyane, prin cari pășunile și pădurile familiilor grănițerești fără vre-o procedură de expropriere s'au declarat „comunale”, pentruca din ele să poată beneficia toți străinii celor 44 comune „fără deosebire dacă sunt sau nu descendenți ai familiilor grănițerești”. Nu se putea sancționa în era libertății românești o spoliare, o nedreptate strigătoare la cer, săvârșită de legea ungurească.

În ciuda tuturor acestor crude adevăruri este totuși puternic grupul banffyștilor, cari acceptă și consideră ca singur valabile ordinele lui Banffy. Fii salutat Tu geniu creator și protector Banffy. Statuia Ta poate va fi ridicată înaintea liceului și a fondurilor grănițerești!

Oratorul arată apoi cât este de nepotrivită cu situația reală inscripția de azi a liceului numit »Liceu grănițeresc George Coșbuc», care este un »sarbăd nonsens», câtă vreme liceul de azi este exact așa cum l-au creat regulamentele banffyane.

Revistă bisericească.

În numărul din 5 Decembrie c. al revistei „Universul” d. O. Ghibu, profesor Universității din Cluj pune de nou în discuție unirea bisericilor, pledând de îndată deschis și pe față, pentru „reînnoirea legăturilor cu biserica apuseană, de care suntem mai apropiați și prin credință și prin legături de rasă”. Ne bucurăm din sufletul de această nouă atitudine a d. Ghibu, pe care-l salutăm cu toată încredința în șirul luptătorilor pentru adevăr și lumină.

În numărul viitor ne vom ocupa mai larg de acest articol al dlui Ghibu, care neapărat trebuie cunoscut cât mai aproape de cititorii acestui organ. Atunci sperăm să putem publica și un rezumat al pastoralei date de sfântul Petru al Romei pentru unirea bisericilor.

Dupăcum ni-se anunță, Duminică viitoare 16 Decembrie c. se va face *sfințirea casei noastre din Deva*. Actul sfințirii se va face chiar din partea Preasfințitului Alexandru Lugojului.

Într-o ședință a comitetului permanent al Congreselor euharistice internaționale, ținut de curând la Paris sub prezidiul episcopului Heydinger din Namur, s'a fixat definitiv, că *proximul Congres euharistic internațional* se va ține în Amsterdam, în zilele de 22—27 Iulie 1924. Acesta va fi al XXVII-lea, iar pentru Iunie 1925 se prepara al XXVIII-lea pentru Chicago, care va fi în America. Cu prilejul acesta s'a înființat comitetul permanent cu doi membri noi, dintre cari unul este părinte. Vladimir Ghica, hibernat nu de mult la Paris.

Pe lângă universitatea catolică din Lille (Franța), s'a creat de curând un seminar pen-

tru creșterea clericilor ruși, cari vor deține misiunea lor în ritul slav. Seminarul stă sub patronajul sfântului Vasile cel mare.

Divizarea în biserici „naționale” — o operă a protestantismului, care a pătruns apoi și în biserica ortodoxă — și slăbiciunea inerentă acestei divizări preocupă în timpul din urmă tot mai mult pe conducătorii protestantismului, cari se gândesc foarte serios la o asociere a tuturor bisericilor protestante, un fel de *catolicism protestant*. Mult ostenește în această direcție episcopul luteran din Suedia D. Söderblom, dar toate aceste osteneți, cari nu se depun acum pentru întâia dată, nu vor da nicicând rezultatele dorite. Catolicismul nu poate exista fără aceea supremă unitate de regim, înfăptuită atât de minunat în biserica Romei, iar la aceasta nu se poate ajunge decât în sinul acestei biserici.

Săptămâna trecută s'a stins, într'un sanatoriu din Budapesta, unde a plecat de curând pentru a se griji, episcopul latin Nicolae Széchenyi de la Oradea-mare. El moare la vârstă de abia 54 ani, lăsând o succesiune care poate mult timp nu va mai fi completată. Când totuși se va completa, lipsa unui concordat cu Sf. Scaun al Romei, pe care se vede că încă mult timp nu-l vom avea, poate să aducă neplăceri cari puteau fi ușor evitate.

După ultima statistică a ordinului Fraților minori, numărul lor este de 17,000 împărțiți în 99 provincii, cu 1612 case religioase. Ordinul secundar (așazumitele Clarise) are 9,329 de membre în 462 mănăstiri, iar ordinul terțiar, bărbați și femei, numără 34,709 membrii, cu 2800 așezări.

Știri mai nouă anunță *nouă persecuții religioase în Rusia*, îndreptate cu preferință în contra bisericii catolice. Despre Mgr. Cieplak, care zace încă tot în temniță, se spune că este aproape de moarte.

3. În cele din urmă o nouă grupare își arată apariția, cea a *etatiștilor*, cu menirea să înființeze liceul confesional din Năsăud.

Că ce stă la spatele acestor tendințe vădit permanente ne-o va lămurii de sigur viitorul. S'ar părea, că spaimile în formă de ființe biologice ne pândesc la tot pasul, în special în noi grănicerii. Un nou bălaur răsare în țara noastră, acela al statificării.

Secretarul general al Instrucției din Cluj, în toate manifestările sale mai cu seamă în sprijinirea cu orice preț a nălucei statificării, d. Octavian Prie pune în groază pe oșia fondurilor năsăudene. La 24 Decembrie după citirea tuturor adreselor dela secretarul general din Cluj, „Comisia administrativă a fondurilor”... hotărăște să încheie un contract (cu Statul) conform legii din 1883, XXX, § 47. Această hotărâre a comisiunii este primită cu unanimitate de voturi din partea comitetului...

Arătând pe urmă, care este asemănarea și deosebirea între procedura statului român și aceea a fostului guvern austriac, părinte Malaiu încheie precum urmează:

Este foarte multă dreptate în constatarea, că în epoca de mărire a unui neam este mult mai periculoasă, decât cea de împilare. Decăderea unui neam, după mărturia istoriei, înseamnă strivirea idealurilor morale și culturale ale aceluia!

Străinii își salvează bine liceele lor parare, deși nu au parale. La București în școlile arhiepiscopesc „Tomis” profesorii sunt plătiți din didactrul elevilor, de câte 4800 Lei

anual. La internatul aceluia liceu se plătește anual taxa de 24,000 lei. Elevii din familii distinse ca Prințul Ghica-Dumbrăveni, Gral Șerbescu, Balș ș. a., cercetează acest eminent liceu. „Monitorul Oficial” Nr. 74 din 4 Iulie 1896 conține regulamentul pentru școlile private. Aceste școli au un loc de frunte în dezvoltarea școlii românești.

Iar noi grănicerii cu venituri de milioane și cu păduri de zeci de mii de jughere stăm înghețați de ideea fixă, că nu avem bani. Se vede, că blestemul plutește deasupra capetelor noastre și ne ține într'o toropeală de mormânt, într'o inerție neexplicabilă.

De geaba s'ar ridica morții din morminte să-și apere drepturile depuse în testamentul sacrosanct al grănicerimei, denumit „Instrument fundațional”. Inzadar ar încerca geniul lui Coșbuc, al marelui poet grănicer să toarne viață în sufletele amorțite ale epigonilor scriși în registrul morților!

Tu gimnziule, soț june al fraților de suferință al Blajului „mica noastră Roma”, al Brașovului „antic” și al Beiușului. Tu suflet din sufletul Romei eterne, tu cuvânt magic de altă dată, Tu Pantheon al neamului: zi adio existenței tale mândre ca treicolorul românesc și treci pragul mormântului ce ți-se deschide.

Iar marilor pontifi, cari astăzi îți cântă „Cu sufletele dreptilor” păstrează-le neștearsă amintire, până la a doua înviere, în care noi credem cu toată tăria.

Dr. Titus Malaiu.

Știri mărunte.

Personale. Preasfințitii episcopi VALERIU al Orăzii și IULIU al Gherlei s'au întors Duminică trecută din drumul lor dela Roma, unde au aranjat importante afaceri bisericești.

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe părinte Nicolae Vijoli de paroh la Șărcaia (vicariatul Făgărașului).

— Părinte George Dănilă din București a fost numit confesor militar pentru militarii gr.-cat. ai garnizoanei de acolo.

Miscarea corpului didactic. Duminică trecută, în 2 Decembrie c., s'au ținut la București întruniri ale profesorilor de toate categoriile, luând hotărâri din celea mai grave. În fața scumpetei exorbitante se cere urcarea lefurilor pe întreaga linie, iar pentru cazul, că „minimumul de existență” pe care-l cer nu li s'ar acorda, s'a hotărât demiterea în bloc. Întreaga presă din capitala s'a ocupat săptămâna trecută de această chestiune, tratând-o firește din punctul de vedere al politicii pe care o face. Gazetele de opoziție acuză guvernul, că cearcă să facă economisiri pe contul funcționarilor săi, creând însă mereu noi ministere și subsecretariate și angajând, tot pentru a satisface pe partizanii politici, o adevărată droaie de funcționari superiori, cari n'au nici un lucru. Și, pare că este mult adevăr în aceasta, deși gazetele guvernului afirmă că nicăeri nu se face nici o risipă. Nu neagă însă nici ele, că situația corpului didactic este destul de precară, și astfel în fața cuvântului hotărât a celor ce nu înțeleg să mai fie purtați cu vorba, probabil se va abandona rigiditatea cu care s'a operat până acum în această materie, căutându-se un acord cu un factor atât de important, cum este corpul didactic al țării.

Decorație papală. Sf. Părinte al Romei a binevoit să numească pe d. Mariu Th. Carada, de comandor al ordinului sf. Gregoriu cel mare. Brevetul și insigniile ordinului, aduse de părinte episcop Valeriu al Orăzii, i-au fost remise săptămâna trecută din partea Nunțiului apostolic din București.

Locale. Măine, Duminică a 10 după Înălțarea sf. Cruci, va predica în catedrală părinte Dr. Ioan Coltor, profesor al academiei teologice.

— Jocul celebrei tragediane *Aghata Bărsescu* a atras Duminică trecută în sala de gimnastică, unde s'a dat reprezentarea atâta lume, cum rar s'a mai văzut în această sală. Și prestațiile de o artă superioară ale aceluia, care a purtat cu atâta cinste numele de român departe peste hotare, au mulțumit deplin întreg auditorul, ale cărui aplauze parcă nu mai voiau să înceteze. Dna Bărsescu a fost răsplătită, afară de acestea și cu mai multe coroane de flori, oferite din partea femeilor blăjene.

— Cohorta cercetașilor noștri blăjeni a făcut Marșia trecută o nouă *escursie culturală*, văzând de astădată Teiușul, care i-a primit foarte bine.

Mulțumită. Ni-se cere publicarea următoarelor știri: „Curatorul bisericii gr.-catolice din Ciachigărbău mulțumește dlui Ioan Magdaș din tot sufletul pentru frumoasa colecție de peste 10,000 Lei făcută între Românii din America în favorul bisericii noastre. Dzeu răsplătească cu bine pe toți cari au contribuit! — Preotul G. Deac”.

Concurs. P. V. Ordinariat de Oradea-mare publică, cu termenul de 1 Ianuarie 1924, concurs la *catedra de religioane* dela liceul „Vasile Lucaciu” din Carăii-mari.

Pentru întregirea unei colecții. Domni cari se pot lipsi de numerii 3, 25, 26 și 29—1921, precum și de numerii 35, 46 și 48—1922 ai ziarului nostru sunt rugați să ne trimită acești numeri pentru întregirea unei colecții. Li-se plătește costul postal și suma pe care o vor cere. — *Administrația „Unirea”*.

Telefonul „Unirii.“

F. Cluj. Noua atitudine a dlui Ghibu este desigur foarte supărătoare pentru toți aceia cari nu puteau vorbi în timpul din urmă de biserica apuseană și mai ales de biserica noastră, fără a face spume la gură. Totuși, fiind vorba chiar de d. Ghibu, nu-i eschis, ca înainte de-a arunca cu pietrii asupra lui, oamenii să mediteze puțin asupra temeiurilor pe cari razimă această atitudine și atunci — mai știi? — se prea poate, să nu-l chiar omoare. În orice caz asistăm din partea ortodoxei la un proces sufletesc din cele mai interesante, a cărui amănunte nu-i iertat să ne scape.

F. București. Ne pare foarte rău, că d. Iorga crede, ca și atunci când ar avea cuvânt să ne laude, trebuie să ne arunce cuvinte nedrepte și atât de supărătoare ca acela al »prejudecăților mucede«. Oricât de puțin măgulitor ar fi însă lucrul acesta, nu trebuie ca el să ne îngrijoreze prea mult. A avut d. Iorga — o știm doar cu toții — și alte boale, mult mai rele și... s'a tămăduit. Să avem deci bună nădejde, că și pentru unitofobia dsale, o boală destul de recentă și care nu credem să fi pătruns încă până la oase, se va găsi leacul. Au mai avut-o și alții și dacă aceia au putut fi lecuiți, credem că nici d. Iorga nu va fi un subiect mai ingrat.

R. Sâmpetru. N'am mai primit nici aviz, așa că se pare a Vă fi răsândit, amânând tot lucrul pe timpuri mai bune.

P. Obreja. Suma trimisă am primit-o și Vă mulțumim pentru suprasolvire.

C. Cluj. Din suma trimisă, 20 Lei au trecut în abonamentul anului viitor.

M. Sibiu. Lucrurile merg bine.

„Petroșani“. Soc. a. p. exploatarea minelor de cărbuni

Nr. 4182/923.

Concurs

Direcția minelor din Vulcan a Societății an. române pentru exploatarea de cărbuni „Petroșani“ publică concurs pentru ocuparea a

5 posturi de învățători

3 pentru școala primară din Vulcan și 2 pentru cea din Aninoasa.

Cererile însoțite de diploma de învățător, actul nașterii și atestatele de serviciu să se înainteze direcțiunii susnumite cel mai târziu până în 15 Decembrie 1923.

Cei numiți vor fi salariați ca învățătorii de stat rurali, primind la această leafă un adaus de 20%, locuință, iluminat, încălzit gratuit și alimente cu un preț foarte redus.

La școala primară din Aninoasa unul dintre cele două posturi vacante este a-se ocupa la secția maghiară.

(92) 2-3

Direcțiunea.

Mijloace cu efect

VIN DE CHINA

Cu adevărat vin de Tokay, bun pentru cei slăbiți, anemici, și reconvalescenți. Face apetit, întărește nervii și curăță sângele. Are un gust escelent și e recomandat de cei mai buni medici.

Un flacon Lei 20.

Tuberculoșii

folosesc cu cel mai bun rezultat

Preparatul lui Dr. Biró

„SIROL“

Un flacon Lei 40.

Magazin principal: Farmacia Dr. Biró Cluj. Se poate avea și la toate farmaciile mai mari

Oricine ne trimite adresa corectă, poate avea în cinste — românește ori ungurește — broșura: „Cum să ne apărăm de tuberculoză?“ (87) 3-12.

Cum ne vindecăm de Reumatism și Gută

Broșură interesantă și instructivă. Se trimite gratuit contra mărcii postale de 1 leu, pentru poște. Adresați:

Farmacia VOREL, Piatra-N.

ECZEMA boalele de piele, coșurile se vindecă sigur cu POMADA CADOL

Găsiți la farmacia și drogerii sau contra mandat postal de lei 25 dela

FARMACIA VOREL, Piatra-N.

Cereți gratuit prospectul: Cum se vindecă eczema.

Durerea de cap Migrena, Nevralgi

Dureri reumatice etc. vindecă și liniștesc la moment tabletele KALMA, pachetul lei 4, la drogerii și farmacia. Se trimet contra mandat de lei 40 franco 10 pachete Kalma. Adresați:

FARMACIA VOREL, Piatra-N.

Transpirația Mâinilor

Mirosul Picioarelor,

dispare întrebuintând lichidul S. A. S. De vânzare la Farmacia și Drogerii sau contra mandat postal de lei 20, vi-se trimite de către Farmacia VOREL, Piatra-N.

Casă de vânzare.

Casa din Blaj, Str. Simion Bărnuțiu 109, cu intravilan de peste o jumătate j se vinde din mână liberă. Informații

(93) 2-3

Redacția „Unirea“.

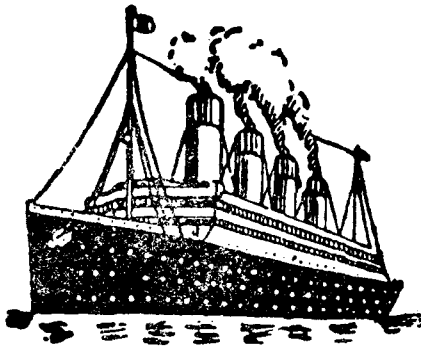
THE ROYAL MAIL LINE

Spre Canada și New-York pleacă vaporul „CHIO“ în 7 Februarie 1924, iar vaporul „ORDUNA“, în 29 Februarie 1924.

Ambele vapoare pleacă din SOUTHAMPTON și CHERBOURG, ancorând în portul HALIFAX (N. S.)

Cea mai veche societate de navigație.

Fondată în anul 1839. Călătorie comodă.

New-York, Canada, Brazilia, Argentina, Cuba și Mexic etc.

În fiecare săptămână pornește vapor din Hamburg, Cherbourg și La-Rochelle

Pentru orice fel de deslușiri, vizarea pașaportului și alte formalități să ne adresăm la

COMPANIA „TRANZIT“

(81) 8-50

București, Calea Griviței Nr. 153 și la filiala Timișoara, „Hotel Coroana“.

Banii trimiși din America prin noi se pot avea în timp de 8 zile.

BANCA CENTRALA

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. IN CLUJ.

Capital: Lei 50.000.000 — 18.000.000 — Lei Rezerve.
Depuneri pe libel Lei 25.000.000 — în trei ani

Banca Centrală, Filiala—Alba-Iulia,
Banca Centrală, Filiala—Arad,
Banca Centrală, Filiala—Bistrița,
Banca Centrală, Filiala—Hateg
Banca Centrală, Filiala—Oradea-mare,
Banca Centrală, Filiala—Sibiu,
Banca Centrală, Filiala—Turda,

primesc și fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL și în CONT.CURRENT

și plătesc darea câtră stat din al său.

Depunerile la vedere le fructifică cu 5 1/2% netto.

Depunerile pe termen fix de 1/2 an cu 6%—7% netto.

Depunerile pe timp mai lung și în sume mai mari, apoi fonduri comunale, bisericesti, școlare, etc., fructifică în condițiuni speciale.

Adresați-Vă la BANCA CENTRALĂ, SECȚIA AMERICANĂ, în Cluj și la Filialele sale cu: Dollari, cecuri, drafturi și cu asigurate americane.

Serviciu prompt și culant. — Corespondență în toate limbile.

Cumpărați acțiunile dela Banca Centrală din Cluj.

(90) 5-6